

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Postilla (interpolata) super epistolas Pauli - Cod. Aug.
pap. 31**

Nicolaus <de Lyra>

[Reichenau], 1435

Ad Colocenses

[urn:nbn:de:bsz:31-73039](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-73039)

sunt fratres michi ministrantes
 et pro tempore predicantes Salutant
 vos omnes sancti religiosi a christiani ge-
 neraliter maxime aut qui decessant
 domo sunt per hoc in unit q' nra spe-
 ralem affectum habebant ad philippen-
 ses Gra dñi nri ihu xpi cum spiritu
 suo sit et manet semper amen
 Johannes

Incipit epla ad philippenses

Incipit ad colacenses

Dicitur autem
 hic incipit
 epla ad colo-
 censes Que
 diuiditur
 in tres par-
 tes in sa-
 lutatione et
 psecutionem
 ibi gratias agitur
 et conclusionem 2° ca^o Que circa
 me sunt Quarta parte exprimitur

persone salutantes et persone salute
 ibi hijs qui sunt colaps et bona eis
 optata ibi Gratias uobis et patet
 sententia Benedictis plures in pntiphe
 aliam epistolam Gratias agimus h
 incipit epistole profectio circa quam
 sciendum q' ap'us non predicauit co-
 lorenibus personaliter ut patet in
 plago ieronimi sed per discipulos
 suos archippum et epastam et pos-
 tea inducebantur ap'endo ap'us ad
 accipiendum legalia cum euangelio
 ppter quod ap'us qui in partibus
 illis erat valde famosus strupit
 eis ap'us alegalibus retrahendo
 et in fide ac moribus solidando
 Et diuiditur in tres partes quia
 primo inducit eos ad tenendu
 firmiter euangelij veritatem
 Secundo ad precauendu pseudo
 apostolorum falsitatem capitulo
 secundo Tertio ad continuandu
 uite sanctitatem tercio capitulo
 Prima inducit quia primo ut u-
 ba sua melius recipiant osten-
 dit se eis benivolunt Secundo
 inducit eos ad pure tenendu mis-
 ti euangelij ibi Qui est yma-
 go Primum autem facit dupli-
 ter scilicet agendo gratias de bona
 eorum inchoat Secundo orando de
 uote pro meliori confirmatōe ibi
 Video et uos **I**nter primum dicit
 Gratias agimus deo et patri
 dñi nri iesu xpi semper in om-
 nibus honorandissimi deputatis
 audientes per epastam ut habet
 in fin fidem vram iesu xpo qui

est fundamentum spirituales edificij
 Et quia fides sine operibus mortua e
 Jacobi secundo capitulo Ideo sequitur
 Et dilectionem quam habetis in sanctis
 omnes et opera caritatis que exer-
 tetis erga omnes fideles non pro co-
 modo terreno sed celesti premio Ideo
 sequitur propter spem in quam audistis
 in uerbo ueritatis euangelij quod
 non promittit bona terrena sicut
 lex uetus sed celestia ut patet ex
 decursu ipsius quod peruenit ad
 uos per predicationem discipulorum
 meorum Sicut in universo mundo
 est Nam a tempore apostolorum predi-
 catione fuit euangelium per orbem et
 rarum sicut declarauit illud plenus
 super psalmo decimo octauo In omni
 terram exiit sonus coram Et bre-
 uiter repleui super eplam ad Ro-
 m capitulo ubi hec auctoritas alle-
 gatur et fructificat et creuit in a-
 alijs gentibus sicut in uobis sed
 fructificat ex ea die que audistis
 credendo Cetera patent in littera
 Ideo et uos hic consequenter aptius
 ostendit se benignum colozensibus
 erando pro coram felici confirma-
 tione dicens Ideo et uos ex qua
 die audistis uerbum boni perma-
 pui non cessamus pro uobis oran-
 tes mente et postulantes et ore
 Ut impleremur agnitione uolun-
 tatis eius et ut plenus diuinam
 uoluntatem agnoscatis in omni
 sapientia que ad cognitionem ueritatis
 ad uitam actualem pertinet et in

tellectu spiritali quantum ad cogni-
 tionem spiritalium ad contemplationem perti-
 nentium Ut ambuletis digne per
 uiam huius uite ad patriam deo per
 omnia placantes in specialibus
 et operabilibus in omni opere bono fi-
 tificantes a deo in melius
 proficientes quantum ad actum et
 crescentes in scientia diuina quantum ad contem-
 plationem in omni uirtute sed morali
 et intellectuali confortati secundum
 potentiam claritatis eius hoc addit
 ad ostendum quod non loquitur de uirtu-
 tibus pollutis sed in fide que dant
 ad eam cum gratia et per eam similitudinem
 augmentantur in omni patientia
 et aduersum tollerancia et longani-
 tatem per certam primorum expecta-
 tionem **G**ratias agentes deo
 patri qui dignos nos gentes et
 iudeos indifferenter fecit per grama
 baptismalem in partem ser-
 uam sanctorum in lumine quia gra-
 tia baptismalis digna fuit heredi-
 tate eterna que habetur in da-
 ra dei uisione qui eripuit nos de
 potestate tenebrarum et de potesta-
 te inimici per mortem filij sui et institu-
 lit nos in regnum filij per recipiendo
 nos in regno et potestate diuina instituit
 nos in regnum filij sui qui regit hic in
 fidelibus per gratiam et in bonis per gratiam di-
 lationis sue per hoc non est intellectus quod filij
 preceat spiritu sancto a eam si dicitur
 si solo patre sed dicitur filij dilectionis patris
 inquam per spiritum sanctum diligit eum et nos per
 spiritum inquam et per quod habemus redemptionem
 a peccatis diuina et remissionem peccatorum per
 sanguinem baptismi et penitentiam que habet
 efficaciam a passione christi

Qui est ymago. Postquam apertus ostendit se benivolenti colacionibus h' consequenter inducit eos ad tenendum firmiter euangelij veritatem. Et dividit in tres partes. Quia primo declarat auctoritatem euangelij. 2o inuitat ad firmiter ad herendum ei. 3o Et uos enim estis. 3o respondet tate questionibus factus sum auctoritatem uero euangelij declarat per excellentias auctoris ipsius scilicet proprias excellentias multipliciter declarat primo in comparatione ad patrem suum. 2o ad eum commissum ubi Quomodo in ipso. Interius ad corpus eius in ista ubi. Et ipse est caput. Quomodo ad primum declarat duas excellentias. 1o prima est quod est ymago patris expressa similitudo ipsius secundum deitatem. Sciendum tamen quod ymago aliter potest dici dupliciter. Uno modo naturaliter sicut in humanis filius dicitur ymago patris quia prodit ab eo per modum naturae et in eadem specie. Alio modo artificialiter sicut ymago herculis est in lapide. Primo modo corpus est ymago patris in inderuptitate naturali naturae quia diuina natura non est multiplicabilis creatura autem intellectualis est. Ymago dei in natura aliena. et sic non est ipse eius ymago sed magis ad eius ymaginem. Imaginatus omnis creaturae gentibus ante omnes creaturas. Quia generatio filij a patre est aeterna. Productio autem creaturae est temporalis quo patet dici largo generatio eo modo quod dicitur pater dicitur per creationem. **Q**ui in ipso. Hic consequenter ponit excellentias proprias quantum ad omnia.

Nam omnia preexistunt in eo sicut causa exemplari. Non dicitur Quomodo in ipso condita sunt omnia. 1o quod dicitur sponta. Omnes enim creature comparantur ad ipsum sicut artificata ad artificem. Sapientia enim dicitur enim est artifex et artificata uero patet est in conceptu artificis quam in effectu. Dominus enim conceptus sit ad omnia in terra. 2o in mechate filius autem in dicitur est conceptus sine uerbum patris. Et ideo omnes creature preexistunt in eo exempliter ab aeterno quia nulla nouitas est in deo. **U**isibilia quantum ad creaturas corporales. Inuisibilia quantum ad spirituales. **S**unt hierarchia et consistunt quatuor ordines angelorum quorum primus est de summa hierarchia secundus et tertius de media. 3o uero de infima et per hoc intelliguntur alij ordines qui omnes preexistunt in deo sicut in exemplari. Et similiter omnia preexistunt in eo sicut in causa efficiente et in eo consistunt sicut in fine pro uerbis uerbi. Omnia propter semetipsum operantur et dicitur. Non subditur Quomodo et uigantur sic litta. Omnia per ipsum creata sunt et in ipso sunt efficiunt et in ipso supple consistunt finaliter et ipse est ante omnes scilicet creaturas quas precedit durate et dignitate et omnia in ipso constant quia per ipsum omnia conseruantur in eo. sicut enim de nichilo creata sunt sic in nichilo rediguntur nisi per ipsum manum tenentur. **E**t ipse est caput. Hic consequenter ponit excellentiam quod quantum ad corpus eius in ista. in dicitur et ipse est caput corporis ecclesie influens sensum et motum secundum uita gratie.

Johannis pmo De plenitudine eius
 omnes nos accepimus gratiam p gratia
 qui est pncipiu pncipiu pncipiu pncipiu
 tuus licet em aliqui resurrexerunt a
 morte ante xpm ut lazarus et plcs
 alij illa tunc non fuit perfecta re-
 surrectio quia resurrexerunt ad vitam
 mortalem que magis dicitur mors
 quam vita quia est quodam tendentia
 ad mortem Unde et illi postea mor-
 tui sunt Sed corpus pncipiu resurrexerunt
 ad vitam in mortalem que est vera et
 perfecta resurrectio et quia pncipiu in
 aliquo gte est causa alioru Ideo re-
 surrectio qd est causa resurrectionis
 nre ppter quod hic dicitur pncipiu
 pncipiu pncipiu pncipiu Vel sit
 In omnibus apc pncipiu tenet non
 solu respectu homi sed etiam omni an-
 geloru Tunc ppter plenitudinem
 gte que data est ei non ad mensu-
 ram Johis in angelis autem ad me-
 suram data est Tunc quia licet hu-
 mana natura xpi pncipiu se accep-
 ta sit in fia angelica ppter quod
 dicitur corpus ab angelis mcoratus
 pncipiu cum tunc in quantum est contra
 diuinitati in supposita filij excolle-
 tius est effecta. To subditur In
 ipso homine xpo pncipiu tota tri-
 tati omnes plenitudines s; gratie
 in hitate Illa em plenitudo data
 fuit a tota trinitate pncipiu excolle-
 tiam omnis aut sit exponit
 quia in ipso homine xpo coplacuit
 filio dei omnes plenitudines in hi-
 tate a pncipiu plenitudinis deitatis
 quia solus filius est incarnatus h
 habens incarnatus tota trinitas fe-

cit et per eu reconciliu omnia in xpm
 deu patrem pacificans per sanguine
 crucis eius qui fuit sufficientissim
 ad satisfaciendu pro omnibus Ideo sive
 interis sunt quando ad homines
 sive que interis quando ad angelos
 non tunc sit intelligendo p peccatu
 angeli sit finaliter remissibile per
 passionem xpo Ut tradit orige-
 nes sed quia per passionem xpi re-
 stantur per hoc q homines sancti
 per xpm redempti abidem assunt
 ex his autem excellentijs apparet
 auctoritas euangelij eius later est xpo
¶ Et vos hic induit collocat
 ad obseruanciam ipius dicens Et vos
 cum essetis aliquando alienati a deo
 per ydolatriam et in imia sensu a-
 sensibilibus et manifeste in opibus
 malis a per opera mala ad
 sensum patencia. nre autem per
 vitam comissionem reconciliavit
 vos supple in corpore carnis eius a
 in corpore suo passibili per mortem
 quam sustinuit in corpore passibi-
 li et per quam sumus redempti ex-
 hibere vobis sanctos a sanctificatos
 per baptismi in quo vobis plenarie
 comunicat effectus passionis et
 immaculatas imperfomissis pncipiu
 et irrephensibiles apponit tota
 xpo a in rectitudine intentionis et
 no solu coram mudo p functione xpo-
 tris si tunc per manetis in fide
 s; xpi fundati et stalules contra
 persuasiones pseudo aplos et in-
 mobiles aspe euangelij quod audis-
 tis ut si speretis consequi vitam
 eternam per fidem xpi et carit

sacramenta et nullo modo per lega-
 lia quod predicatum est in omni sa-
 cratura. Per omnia sunt tractantur
 intelligitur omnis homo eo quod homo
 habet similitudinem cum omni crea-
 tura. Secundum quod dicit Gregorius
 Omelia 20^a habet namque con-
 mune esse cum lapidibus vivere cum ar-
 boribus sentire cum animalibus. Intelli-
 gere cum angelis nec est sic intelligitur
 quod evangelium fuit predicatum singulis
 hominibus de toto mundo sed quia tunc
 fuit predicatum in omnibus partibus
 mundi in quibus habitant homines ex
 quibus aliqui crediderunt sicut dicitur
 est supra. **¶** Quis factus sum hic
 apertus respondet eundem tacite quae-
 stionem quia posset aliquis dicere quod non
 pertinet ad paulum ita scribit colo-
 senibus cum non predicaverit nisi si-
 pra dictum est nec etiam eos videtur
 ut habetur in capitulo sequenti. Ad quod
 respondet quod hoc pertinet ad
 cum quia erat apertus gentium ut dicitur
 in supra Gal. 1. Qui operatus
 est petro et de quorum ministerio erant col-
 locatus et hoc est quod dicitur quis factus
evangelii factus sum ego paulus
minister et predicator apostolorum officio
 Qui me gaudis in passionibus et in
 carcere quam patior pro vobis gen-
 tibus eo quod predicavi evangelium
 gentilibus de quibus non est licet et
 non predicavit eis per se ipsum predi-
 cavit tamen eis per suos discipulos
 ut dicitur in et adimpleo ea que
desunt passioni christi Passiones
 autem christi dupliciter dicitur. Uno
 modo in corpore quo in quo sustinuit

famem et sitim et mortem et sic
 accipiendo nihil erat aliud adimplendum
 alio modo per patitur in membris suis
 que sunt fideles. Secundum quod dicitur
 actus 9° Saul saule quid me perse-
 queis et sic loquitur hic apertus. Et
subdit in carne mea et quia passio-
nes sunt ad bonum tunc enim tunc
sunt membra Et subditur propter
eius in tunc sed etiam factus sum ego
minister Plati enim ecclesie non sunt
domini sed ministri secundum dispensationem
dei que data est michi invidiosum inquit
ad hoc factus apertus gentium ut implerem
verbum dei annuncians illud verbo
et scripto. misterium et factum secretum
quod absconditum fuit a seculis et genera-
tionibus quia ante tempus christi non fuit
cognita nisi paucis prophetis. Nunc autem
tempore gratie manifestum est sanctis
eius et sanctificationis per baptismum
quibus voluit deus ex sua mea gratia
notas facere divitias glorie sacramenti
huius et copiosam gloriam huius facti
secreti in gentibus quantum sum apertus
quod sed factum secretum christi qui
est deus incarnatus passus et mor-
tuus resurrexerat et ascendit in celum
deuatus in nobis spes glorie. Nam
per apostolorum consecrationem glorie certum
maliter expectant que nos anim-
amur predicando corripientes
omnes homines a veritate evangelii
deuantes et docentes omnes homines
in omni sapientia ad salutem ne-
cessaria. exhibeamus omnes homines
perfectum in christo ihesu. Circa quod
sciendum quod perfectum dicitur cum n-

de est. in methate Quod dupliciter
 potest intelligi. Vno modo quia nihil
 deest de necessitate ad salutem. Et de
 hac perfectione loquitur hic ap[osto]lus ad
 modo quia nihil deest de his qui pos-
 sunt in se perfectionem ad salutem et
 sic non accipitur hic quia talis per-
 fectio non habet in illa in qua potest
 homo semper proficere. ut dictum est
 supra philippenses tertio. In quo a-
 p[osto]lus quod et labi[rum] coramando. contra
 aduersarios fidei non solum verbis
 ap[osto]lus miraculosus. Ita subditur. Quia
operacionem eius a dei qui facit mi-
racula quae operatur in me a per-
me inuirtute sua et non mea

Volo enim **Capitulum II**
 Hec est secunda pars prin-
 cipalis in qua ap[osto]lus indu-
 cit colossenses ad praecedendum pseudo-
 ap[osto]lorum falsitatem. Et dividitur indu-
 ad partes duas. Primum patitur motum
 Secundo praedit ad quoniam. in hoc aut-
em dicitur motum autem ap[osto]li fuit saluti-
tudo quam habuit de salute collocen-
et aliorum fidelium. Et hoc est quod dicitur.
Volens autem sic patet littera usque ut
conspiciatur corda ap[osto]lorum per spiritum sanctum
inhabitantes qui est consolator. instructi
in uirtute que diffundit in cordibus
uestris per spiritum sanctum. Ps. vii capio
et in omnes diuitias plenitudinis
intellectus ut sic non potest fuit per-
fecti quantum ad affectum sed etiam qui-
tud ad intellectum. magnificatione
in spiritu a sancti dei patris populi ihesu
respondit cognoscendo quod pater et filius
sunt distincte persone et unus deus

in quo si ihu sunt omnes thezauri
 sapientie et scientie absconditi. Nam et
 eo secundum naturam diuinam est sapientia
 diuina et est in finita et secundum natu-
 ram humanam habet plenitudinem
 scientie sicut et gratie cognoscentes
 omnia qui cognoscit uerbum scientia
 consensum. **H**ec autem **H**ic accedit
 ad quoniam inducendo colossenses ad pra-
 cauendum deceptiones pseudo ap[osto]lorum
intra quod quoniam quod ad deceptum
tripliciter conabantur. Vno modo ar-
gumentis philosophicis nam aliqui
coram philosophia in structi alio modo ex
auaritate legis eo quod data fuerat
ad eos. 2o modo ex similitudine sanctitatis
qua frequenter simplices decipiuntur per
ma ergo inducit ad euersionem per-
mi. Secundo secundi ibi. Et quibus 3o
tercij ibi. Nemo uos seducat. Ita
primum dicitur. Hec autem dico de pluri-
tudine mea pro uobis. ut nemo uos
decipiat in sublimitate sermonis
a uerbis philosophicis. Nam et si
corpore absens sum a uobis. sed spiritu
uobiscum sum sicut spiritus heli per-
erat presens cum grecis quando mi-
nera anaaman. ut dicitur quarto
regum quinto. Videbat enim ap[osto]lus
in spiritu que apud colossenses agebantur
gaudens et uidens ordinem uestrum
a gaudeo quod uideo uestrum modum ui-
uendi ordinatum et firmiter et
a fidem uestram de christo firmam esse
Sicut ergo accepistis christum ihesum a
fidem eius. in ipso ambulante in
uirtute in uirtute radicati in caritate
et super edificati in christo per alias
uirtutes. et confirmati fide sicut

Immo patres veteris testamenti transiit confidenter et potenter ad celestia triumphans illos quod dupliciter patet exponam Vno modo referendo ly illos ad demones quos deuicit alio modo referendo ad patres quos sui triumpho fecit participes Ut sit sensus triumphans illos et triumphare faciens in semetipso et per virtutem suam et non aliena Propredictis ergo concludit nemo ergo uos iudicet transgressores merito et potu lege prohibito Uitat autem in parte diei festi a uobis non celebrata Ut parte pentecostes et huiusmodi aut in comemore et primi diei mensis aut sabbatorum in fine obdamade Ipsi enim dies in lege celebres erant Sed hec celebratio cessauit tamquam figurat adueniente uentate per xpm qd subditur que sunt et fuerunt xpc veteris testamenti Umbra futurorum tempore xpi corpus autem et soliditas ueritatis huius umbre xpi et pertinet et ad xpm per que est impleta. **Memo** hic consequenter inducit ad precauendum deceptiois tantum modum qui est per simulationem sanctitatis Dicens Nemo uos seducat uolens ambulare in humilitate ficta et religione angelorum et ostendens se tamquam sit mirus adeo missus sicut angelus qd faciunt aliqui pseudo apoli ambulans frustra et perdens quicquid agit in flatu sensu carnis sue et superbiens ex suo sensu presumptio et non tenens caput et xpm per uerum et sinceram eius fidem. **Ex quo** et ex

quo in fluxu spiritali tantum corpus eius in se habet quod est cuncta. **Propter** et committentes fidelium adiuuere subministrati et constructi per officium superiorum in fides secundum diuersos carnis status crescit in augmentum uirtutum meritorum et dei et ad honorem diuini. **Ex quo** concludit alius uirtutem obseruationum legalium dicens Et ergo mortui estis cum xpo et configurati morti eius et sepulti per baptismum in quo plenarie conicit uirtus mortis sue abdeuat et per consequens abelementas huius mundi. **supple** sepe tati et dicitur hic elementa veteris testamenti sacramenta qd comprehenduntur in quibusdam rebus corporalibus et in ablutione aque lustrationis et unctioibus in quibus nulla erat spiritalis uirtus propter hoc dicitur elementa egena et in fine Galatium in sacramentis aut noue legis est uirtus spiritalis ad candidam gratiam quod ad hoc tamquam uiuere mundo mundo et non xpo decernitis dicentes unus alteri ne tergeatis in mundo secundum legem et mortuum uel aliquid huius. **non** gustauitis ab uel lege prohibita ut per am uel aliquid huius. **non** contractauitis uendendo talia ad inuicem uel emendo que sunt anima et plura sunt in mercedem et in peccatis per publicam euangelium ipso usu et si quis uerum talibus obseruationibus secundum precepta et doctrinas hominum hoc dicit quia ad ceremonias legis illi qui erant superiores in iure iudeorum multa addiderunt de quibus obseruancia erant magis diligentes quam obseruancia diuina preceptorum

Ut patet in mat. vii. Quod respicit
saluator ibidem dicens quomodo autem
me colunt docentes doctrinam et precep-
ta hominum relinquentes enim mandatum
dei tenentes traditiones hominum. id est que
sunt quidem habentia ratione et spei
sapientie sed non secundum exaltate non
subditur in superstitioe et in super-
flua et vana religione superflua sunt
tales obseruancie et humilitate et fidei
De qua dicitur Eccl. xix. Qui acquirit
se humiliat et iniqua eius plena sunt
dolo. et non ad parcendum corpori et
Tales enim coram simplicibus se iacta-
bunt sibi non parere alabore corpa-
li ad procurrendam salutem proximi.
et refugit honorem mundanum et lau-
dem et vitam. Per tales enim simulacra
frequenter decipiunt homines simpli-
tes propter quod apostolus dicit talia per-
tinet perit et saluator in mat. vii.
dicens attendite a falsis prophetis qui
veniunt ad vos in vestimentis ovium
interius autem lupi rapaces. Et
eodem modo heretici decipiunt simplices
et dicitur postquam **Cap. iii**
I apostolus induxit colorem
ad tenendum fidei virtutem.
et ad parcendum pseudo apostolorum
falsitatem. hic consequenter inducit
eos ad seruandum uite sanctitate apostolorum
de malis in formam. Et diuidit
induas partes. Quia primo facit
generaliter quo ad omnes. Secundo spe-
cialiter quo ad aliquos status specia-
les ibi articulos. Circa primum pre-
dicatum que finis imponit necessitate
hijis que sunt ad finem. Et non pro
instruit eos de appetitu finis. Quod

de moribus ad hunc finem ordinatis
ibi articulat. Circa primum dicit con-
cludendo ex predictis dicens agitur
si transfugistis cum christo. per fidei
salutem formam que sustinetur sine
quiete. et bona celestia dependente. V-
t opus est in deo dei sedens mem-
bra enim debent sequi caput. Opus
autem est caput ecclesie ut predictum est
Quod fideles ecclesie qui sunt membra
eius debent cum sequi per desiderium
ut sic ei iungatur finaliter in celesti-
bus quam optentur non que super ter-
renis tremis ponendo finem et
subdit rationem. Mortui enim estis
peccato per baptismum et sic interre-
tis non debetis ponere finem vestrum
sed in bonis celestibus que non appa-
rent in presentia. Non subditur. Et vita
vra scilicet eterna abscondita est in christo.
indeo in quo consistit obiective in
visione deitatis permapaliter et hu-
manitatis christi secundum. Non dicit
saluator iohis xvii. Hec est vita
eterna. ut cognoscant te solum deum
et quem misisti alium christum. Cum enim
apparuit christus in iudicio finali in
ta vita obiective modo dicto tunc et
vos apparebitis in christo in gloria quasi
dicit tunc vita beata. que modo est
vobis abscondita manifeste erit
vobis exhibita. **¶** Articulate hic
consequenter instruit eos de moribus
ad beatitudinem ordinatis. Et primo
quod ad deponendum vitiorum. Quod ad a-
quisicionem virtutum. et inducit
primo ad huc inducit. Quia primo
dicit deponere peccata carnalia. Quod
spiritualia. Nunc autem. Circa primum

dicit **H**ortificate membra v[est]ra que
 sunt super terram et que pertinent
 ad p[er]niciem vitam que sic sunt mortifica-
 da per austeritatem ante ut natura ser-
 uetur ad seruandū deo. ut vitia auer-
 que impediūt gressu celestiu. Secūdu
 quod dicitur ap[osto]l[ic]o. xxxi. Non metu-
 bit aliquid conuincatū in ea. Ideo sub-
 ditur **f**ormicatōe que ē concubitus so-
 luti cū soluta et per hoc multo fortius
 intelligitur adu[er]sariū cō deponendū
 in iudicia quantū peccatū cont[ra]
 natura. libidinem quantū ad oscula
 tactus impudicos et similia et concu-
 p[er]scentiam malam quia non solum
 actus ext[er]iores sunt refrenandi sed
 etiam actus int[er]iores mentis et auar-
 tiam que ē iniusta pecunie acquisitio
 Vnde dicitur auarus quasi audus et
 reponitur dicitur hic inter carnalia
 vitia quia fontem eis prestat q[ui]
 appetitiam habentur tibi et ponis
 lecti molles et huiusmodi ad luxuria
 exortantes que ē ydolatrie ser-
 uitus et similib[us] ydolatrie in qua a-
 uarus colit pecuniam suam stu-
 diose. Propter que vitia predicta
 venit ira dei et eius vindicta si-
 per filios iniquitatis quia vitam
 aliam non credunt. Propter quod sine
 freno vite p[er]nitie carnalitatibus
 se exponunt. Propter quod in persona
 corp[or]is. Sap[ientie] iij. Umbra transiens
 est tempus m[un]di et non ē tempus
 reuerso sine v[er]i. Venite ergo
 fruamur bonis que sunt in quibus
 a inter quos et vos ambulastis al-
 quando s[ed] ante conuersionem v[est]ram
 taliter viuendo. **N**ūc autē hic

consequent[er] induit vitia sp[irit]ualia adde-
 ponendū dicens. Nūc autē deponite
 et vos omnia et non vitia carnalia s[ed]
 etiam sp[irit]ualia. Ita et appetitū illicitū
 v[er]itate indignatione et eius signi-
 ficatū. malicia et mali machinatio-
 nicorde. blasphemā contra deū. turpe
 p[ro]monem detractionis inuicem
 et deusomnis contra proximi. Nolite
 mentiri inuicem. Vnus alterū sic
 decipiendo. expoliates vos v[er]item
 hominē et statu gentilem. in actib[us]
 eius malis ut sic deponantur o[mn]ia
 peccata. **E**t induentes. Hic consp[er]-
 ter induat ad virtutū acquisitionem
 que sunt mentis indumenta. p[ri]mo
 ponit ad hoc motiū. Quod p[er]sequit[ur]
 intentū ibi. Quidite vos. Moti-
 uū autem ē quia homo ē ad ymagi-
 nem dei s[ecundu]m m[en]te q[ui] ymago de-
 formatur per uicia et reformat[ur]
 per virtutem p[ro]p[ter] quod debet homo
 mouē ad virtutis acquisitionē. Ideo
 dicitur induentes nouū. s[ed] hominē
 qui renouatus est per baptismū. q[ui]
 renouetur et in hanc renouatam
 proficit magnitudinem dei et per
 augmentū fidei formate caritate s[ecundu]m
 ymaginem et s[ecundu]m partem inteller-
 tuam in quo ē ad dei ymaginem.
 Vbi non ē masculus et femina q[ui]
 distinctio sexus. non ē ex mentis
 sed corp[or]is. Istud tamē masculus et
 femina non ē in libris correct[is] qui
 sic habet. Vbi non ē gentilis et
 gentilis iudeus et sic h[ic] ubi re-
 fertur ad deū de quo in modum
 produxit qui creauit eū. Nā ap[ud]
 deū non ē personar[um] acceptio sed re-
 cipit omnes euentem ad se. ita

q nulla dulcitas puidat sine
 nationis qo subditur gentilis et ui
 deus sine obseruacione Ideo sequi
 Circa qd et qm suae ligue. bar
 barus et pica sine condicione ser
 uis et liber et p hoc intelligunt ac
 diuersitates quatuor. sed omnia Thaili
 e xopus a xopus e por gratiam. et
 omnia opera eoru bona pmapaliter
 operatur **A**nduite uos hic conse
 quentor prospiciunt mteniu de uirtu
 tibus incomparae ad proximu No
 adden ubi Et pax xpi et pater
 ordo. nam conuocibus pcedit ad
 mino nota Sicut ergo concludedo
 ex pcedenti motuo **A**nduite ergo
 uos sicut electi a predestinati abe
 terno sancti a sanctificati per bap
 tismi mtempore. et dilecti p aug
 mentu gratie **V**stera et misericordie
 quantu ad pietatem. benignitate
 quantu ad eius effectum **V**nde dicit
 benignus quasi dicit benignitas
 ad beneficiendu p xpo in effectum.
 humilitate que e uirtutu custos et
 fundamentu modestiam a bene u
 tendo pspere pacencia bene se
 habendo in aduersis suportantes
 muicem in inimitatibus et omibz
 impatis. et danantes uobiscu a pib
 offensas remittendo quod est ne
 cessitas et in uiras. quod e per
 fectiois et erogacone Et ad sub
 ditur sicut et dno donauit uobis
 ne **S**uper omnia autem hec caritate
 habentes que e maior alijs u
 tibus pma Cor 13 xvi maior
 aute horum om caritas e **Q**uod
 est vinculu pfectiois Quia sic

virtutes pollute gnetur imprude
 rie sic in sine caritate **E**t pax h
 consequetur inducit ad uirtutes in
 comparate adden **E**t pmo quo ad p
 fectioe cordis dicens **E**t pax xpi
 a data et qm data xpo exultet q
 factue m cordibus vno causando
 xpi qaltatione spub vni mdeum
 Sicut dicitur **I**oh 14 fact in co fons
 aque salientis. a salire facientis i
 uitam eternam **I**n qua s3 pax
 et vocati est an vno corpe eccie
 sub capite xpo. et grati estate sub
 tanto beneficio **Q**uo ad perfec
 tionem ois **D**icens **V**erbum xpi
 habitet in uobis habundanter ita
 q non sit solum s m corde firmie
 retinendo sed etiam more p doctna
 alijs communicando **N**o subditur
 qm sapientia ad salute neces
 saria. **D**ocentes **S**ic etiam more
 vno deu laudando **N**o subdit **E**t
 comouentes uos metipos psalmis
 it a uos mutuo ad diuinas laudes
 excitando. **C**antet spualibus **I**ta
 q non sit tantu laus ois sed et
 spitus et cord mgnatia. a qdetera
 rae beneficior dei **N**o inducit
 ad perfectionem opib dicens **Q**uodcuq
 facias sequitur o dnm
 in nome dmi a omnia facite ad
 honorem diuini nomis bonitas
 om opib dependet ex rectitudine
 mtenaonis gratias agentes deo
 et patri per xpm **Q**uia sicut do
 dei nobis quonit per xpm me
 diatorem nrm sic orones nre
 et opatoes snt exaudibiles p
 ou **M**ulieres postqua apus

in formavit domibus generaliter co-
locenses hinc facit quantum ad aliquos
status specialiter. Circa quod primo
ponit corp in formatos. Quod suam
comodatione ibi orone. Prima diuidi-
metres partes secundum tres status quibus
tangit. Quod i filij. Tercia i serui. Pri-
mus status e coniugatorum. Circa
quem primo ponit mulieres subdit
estote viris debent enim per eos
regi tum quia femina est mas ac-
conatus. tum quia ratio magis tenet
viget in uiris quam in mulieribus
ut diffusus dictum fuit. eph. v.
sic opz in dno r. mlians et honest
tantum. Quod in struit. viras dicens
Viri diligite uxores vras. quia uir
et corpus sunt. Una caro. quilibet
enim naturaliter diligit carnem et
nolite amari et adillas tractando
cas ut ancillas sed magis ut so-
rias. Propter hoc eua delatere uiri
fuit formata. ut agnoscatu pota
non ancilla. ut plenus dictum fuit
ephe v. **F**ilij. Hec est secunda pars
in qua in struit patres et filios
dicens filij obedite per omnia lici-
ta et honesta. parentibus. a quibus
filij habent et nutrimentum et
doctrinam. hoc enim beneplacitum
e in dno qui dedit preceptum de
honore parentum. Eod. xpx. Quod
in format patres dicens pates
nolite ad indignatione a impate-
cientiam. filios vros puocare r
irrationabiliter exortare. Et subdit
ratio tu dicit. ut non pupillo no-
siant. r ut non perdurca vras
fracti anobis fugiant et sic ca-

rentes disciplina potiores fiant.
Serui. Hec e tercia pars in qua
dacet dnos et suos. Et primo ser-
uos secundo dnos in principio ca-
qiti. Circa pmu dicit. Serui obedite
per omnia licita et honesta. domibus
carnalibus a mhijs q pertinent
ad corpus quibus aute q pertinet
ad animam seruus non e subiectus dno
sed deo et etie ministris. non ad
oculu seruientes a tantu bni impi-
ria pndis quasi hominibus placetes.
Illi enim qui se seruiunt placere ho-
minibus tantu querunt. sed in sim-
plicitate cordis. r sine plica simula-
tione aut dolositatis. timetes dnm
et non homines tantu. quia quodcuq
facitis. ex animo opamini a volun-
tate sicut in dno. et non hominibus
principaliter sed secundario prin-
cipaliter deo. Debent enim serui
cogitare q deus illor futuorem
ordinauit ad illor salutem p mi-
tu sue humilationis et sic seruiunt
deo principaliter et hominibus secundario
Propter impletionem diuine ordina-
tionis. Ideo subditur. Scientes q
ad dno accipietis retributione heredi-
tatis sicut eterne respectu cuius in
nullo prouidat condicio seruitutis
humane. Unde dicit Augustinus
In domino bona seruitus et bona
libertas e qua lauce appenduntur.
Qui enim in uira facit. sicut seruus
dnm defraudando. sicut dno suu
angariando. recipiet q imis ges-
sit per debitam penam in flagella
adco. Et subditur ratio et non per-
sanarum acceptio apud deum pro

maioritate hominis uel eius immo-
 nitate procedendo **Epistola**
Dominus hic consequens insit
 dicitur dicens dominum quod iusti
 et equi seruis prece uide-
 do seruatis eorum rationabiliter et
 modeste Et subditur ad hoc ratio Sci-
 entes quoniam et uos dominum habetis
 in celo qui puniet uos acriter si alii
 fecerit Secundo illud sapienter in pace
 patienter tormenta patientes **¶** Ad
 postquam apostolus in scribit personas
 duos statu hic consequetur
 se recomendat omnibus coram dicens
 dominum in state per mentis eleuatoz
 vigilantes in ea per debitam acti-
 tionem in gratiam actione quod re-
 ceptionem beneficiorum dei stantes
 simul nam ordo multarum est magis
 exaudibilis pro nobis a patre et so-
 ris meis ut deus apparet nobis
 hostium sermone ac a deo nobis li-
 bertatem et facultatem predicandi
 euangelium christi propter quod etiam
 vincit sum in carce ne possim
 ad predicandum diuertere ut manifeste
 illud hac referatur ad id quod pre-
 mittitur apponatur nobis ostium primo
 per christi misterium quod adhuc plu-
 bus gentibus est occultum Ita f. q.
 stantur et diserte ut oportet me
 loqui sed de tanto misterio **¶** Causa
 quod ostendit qualiter se habet
 ad fideles dicens In sapientia
 ambulare ad eos qui fideles sunt a-
 contra eorum redimere tempus et
 diligenter querentes opportunita-
 tem predicandi eis euangelicam
 doctrinam Et subditur modus debi-
 tus cum dicitur sermo. ut semp

ingratia et sit talis ut audientius
 sit gratus Et quia hoc fit per sapias
 so dicitur sale sit conditus Sapia
 om sal nominatur eo quod est condimentum
 uerborum sicut sal ciborum ut status
 quod oporteat omnium respondere
 secundum conditionem persone sive aliter
 enim respondendum est sapienti aliter si-
 plici et sic de aliis **¶** Que circa me
 sunt **H**ec est ultima pars principat
 huius epistole que dicitur eius conclusio
 uel confirmatio et hoc dupliciter 1o
 per nuntiorum missionem 2o per specia-
 lem salutacionem ubi **Salutat uos**
Circa primum sciendum quod apostolus inquit
 hanc epistolam per certos nuntios ad
 reuocandum collocans quod esset
 sua epla ad plerumque dicens eis sciatis
 apostoli ut confirmarent eos in fide et
 consolarentur per tribulacionibus que eis
 super uenerant ut dicitur et super primo
 capitulo Et patet ex dictis senten-
 tia **¶** Vbi dicitur Quia et ex uobis
 nobis ualde conuictus caritate et
 forte gentilis erat natione et depar-
 tibus collocens factus tamen disci-
 pulus pauli sicut et totus con-
 uersus ut dicitur et supra Gal. 1.
¶ Admiratione que hic agitur circa me
 et alios fideles **¶** **Salutat** hic
 ponit confirmat per salutacionem
 bonorum Et primo ponit apostolus col-
 locens ex parte sociorum Secundo
 laodiceos per ministerium eorum ubi
Salutate prima ad huc indies quod
 primo ponit socias natione iudeis 2o
 gentiles conuersos **¶** **Salutat uos**
Circa primum dicit **Salutat uos** aris-
 tatus conceptiuus meus et parti-
 ceps mei carnis et laboris Et

marcus consobrino barnabe de isto
 marco dicitur dicitur xv q recessit apaulo
 et barnaba in amphylia propter quod
 postea paulus volebat eum recipere in so-
 cietatem predicacionis sue Et barnabas
 assumptus marco iit ad predicandum
 magna regione et paulus et plas-
 malia Videns tamen paulus postea
 ex diuisione illa utilitatem ecclesie
 non secutam recepit dictum marcum in
 sua societate et mandauit colozensibus
 et alijs quibus erat in multis dilectis
 propter dictum recessum q si uenerit
 ad eos caritative recipent eos cum
 De quo mandato subditur De quo ac-
 cepistis id Et iesus qui dicitur iustus
 dicit enim iudeos plures hoc nomen
 vocabantur qui sunt ex curia iherosolymorum
 et iudei hijs soli sed de iudeis sunt ad-
 ueriores mei promittit in regno dei se
 predicando qui michi fuerint solacio me
 consolando in mea tribulacione et
 supplendo vicem meam in predica-
 tione **¶** Salutat uos hic exprimit
 seruos suos de gentilitate commisso
 dicens Salutat uos epaphras qui
 ex uobis est et caritate uobis speci-
 aliter committitur q predicauerat eis
 et ut dicitur est supra primo capitulo
 propter quod magis afflictabatur ad eos
 et ex eis quia de gentilitate uisus
 ipse et factus discipulus pauli pau-
 tyrus et plures alij Cetera parent
 usq ibi Et pro eis qui sunt laodicie
 et qui ierapoli quibus predicauerat
 sicut colozensibus - Salutat uos
 lucas medicus carissimus fuit enim
 medicus corporalis et spiritualis et
 carissimus paulo quia fuit comes

sue peregrinacionis usq ad eius mar-
 tirium Et dicit recoming in prologo
 super lucam et anthonens narone
¶ Salutate hic consequens apostolus
 salutat laodicenses per ministerium
 colozensium dicens Salutate fratres
 qui sunt laodicie generaliter et in-
 pham specialiter qui predicatoibus
 ministrabat sumptus de suis fa-
 cultatibus et qui in domo eius est
 etiam et eius familiam christianam
 Et cum lecta fuit apud epla ista q
 uobis mitto facite ut in laodice-
 nsi ecclesie legitur it ut doctrina mea
 uobis communicata et eis proficiat
 ad salutem et commisso epla tamen
 ad laodicenses apud nos non habet
 Et dicit archiepiscopus qui recepit ministerium
 super ecclesiam colozensem Vide
 diligenter attendendo ministerium
 quod accepistis in domino et in dominis
 rebus ut illud implicat ad honore
 diuinitatis et salute animarum salutatio
 mea manii pauli hoc scripsit pau-
 lus manii propria ad magis certifica-
 dum q epla est ab eo missa eo
 q pseudo apostoli aliquando scri-
 bebant sub nomine uerum ad magis
 decipiendum ut dicitur fuit supra
 prima Thymotheoz Ultimo capi-
 tulo memores estote amulorum
 maris michi compatiendo et
 etiam in hoc necesse fuit me re-
 mittendo Consequenter subdit
 que sit sua salutatio dicens Gra-
 tiam in domino uobis sit supple sit q
 suppleuit omnes defectus Amen

Explicit epla ad colozenses